

idővesztéssel ez járna, a jó hatás azt kipótolná. Harmadik előadásul a magáét ismerteti *Schmidkunz*. «Az egyetemi hallgatóknak való tanácsok» fő gondolatai a következők. Mivel a kezdő nem tud sokszor az előadások jegyzékén eligazodni s néha azt sem tudja, mit akar voltaképpen: a kísérletezés helyett jobb először egy szaknak alaposan neki fogni, lehetőleg sokoldalú tájékozódással kapcsolatban. Feltétlenül szükséges valamelyik idősebb társ vagy még inkább valamelyik tanár útbaigazítása. Legjobb, ha a diák a tanárhoz személyesen csatlakozik. Óvni kell a szokásos, csak quantitativ szorgalomtól s utalni kell a helyes, qualitativ szorgalomra. Főgond legyen az erkölcsi fejlődésre, önállótévékenységre. (Az egész előadás is megjelent «Deutsche Welt. Wochenschrift der Deutschen Zeitung.» Berlin, 1902. aug. 24.) Legfontosabb az egészben az a másik előadásban is hangoztatott kívánság, hogy az egyetemi tanulmányozás kezdetén legyen módja mindenkinek a tudományok egész körére kiterjedő áttekintésre.

Ez a kívánság nagyon helyes, teljesüléséből azonban aligha várható az óhajtott eredmény. Saját szakját helyesebben illeszti majd kikerülni az egész körébe, de a pályaválasztásra nézve ez az általános tájékoztatás-elkésett. Nagy igazság, hogy sokan nem tudják, mit akarnak az egyetemen; még többen nem benső indítást követnek szakjok, pályájok megválasztásában, de ezeken az egyetemre lépést követő tájékozódás a mai szervezet mellett nem sokat segít. Az egész közoktatás minden tagozatát figyelembe véve, e baj orvoslását a középső fokon kel keresnünk. Lehet a módra nézve több vélemény. Egy bizonyos: mélyen kell keresnünk, mert csak alapos átalakítástól várhatunk állandó eredményt.

Rein azzal végzi említett kis cikkét: «Eddigi iskolai reformjaink bármily szükségesek voltak is, inkább csak a külsőségre: jogosításra, szervezetre stb. vonatkoztak; a fődolog még mindig hiányzik.» Igazavan, de arra sem neki, sem *Schmidkunz*nak nem adhatunk beleegyezőfeleletet, hogy a fődolog, a belső átalakulás megkezdésére az egyetem volna első sorban hivatott.

i. s.

VEGYESEK.

— Gyermektanulmányi értekezletek. Ezen a czímen kezdtemeg működését az a lelkes csapat, a melyik már pár év óta fáradozik azon, hogy a gyermekek tanulmányozásának ügyét valamely alakban nálunk is meghonosítsa. Az első kísérletek, a melyeknek élén szintén *Teleki Sándor gróf* és *Nagy László* állottak, egy Gyermekepsychologiai Társaság megalakítására irányultak. Úgy tetszik, hogy a mozgalomnak mostani alakja minden tekintetben jobban alkalmazko-

dik a feladathoz, és a mozgalom céljának mostani körvonalozása olyan tért kerít körül, a melyen sikerre lehet kilátás, mert az első az, hogy a gyermekek megfigyelésére minél szélesebb körben ébredjen föl az érdeklődés. A tanítók és szülők részéről egyaránt szükséges ez, s egyik részről sem mondható, hogy eddigelé megnyugtató mértékben meglett volna bennük ez az érdeklődés. Ha csupán ezt ébresztené föl, már ez is elegendő sikere volna a mozgalomnak. De ha az érdeklődés egyszer megvan, abból könnyen kisarjad a többi eredmény is. A vezetők feladata leendő az érdeklődést helyes irányba terelni, azt értelmes megfigyeléssé átalakítani. A várható eredmény szülők és tanítók részéről a gyermek iránti értelmes szeretet erősödése; ez pedig a legfőbb kelléke a jó nevelőnek. Ezek a célok és a várható eredmények igen szépen vannak kifejtve *Nagy László*-nak az első értekezleten (márcz. 31.) tartott előadásában. Az értekezleten tanítók és szülők igen nagy számban vettek részt és, a mint örömmel értesültünk, nem mulékony érdeklődéssel karolták föl az ügyet. Azok, a kik előtt kétségesnek látszott annak a szüksége, hogy «gyermekpsychologia» czímen egy külön tudomány ág fejlesztessék ki, bizonyára nem kételkednek annak a szükséges és hasznos voltán, hogy a gyermek érdeklél és értelemmel figyeltessék meg mindenféle szempontból s így pszichológiai szempontból is. És ha a pszichológiai szempontoknak értékelni tudása szélesebb körökbe terjed szét, ez hasznos lehet úgy a pädagogiára, mint a psychológiára. Ezen az úton tehát azt a célt is elérheti a mozgalom, hogy szolgálatot tegyen a tudománynak, ha mindjárt nem kezdi is épen ezen. A vezetők ismert buzgalma remélni engedi, hogy a jó kezdet meghozza a jó eredményt is.

— **A porosz tanárvizsgáló-bizottságok előtt középiskolai tanárvizsgálatot tett 1901/2-ben 377 (1900/1-ben 273) jelölt, kitüntetéssel 19 (18), jól 116 (89), kielégítően 242 (166). Nem felelt meg 125 (106), tehát 29·9% (34·3). A sikerrel vizsgázottak közül 22 évesnél nem idősebb 19 (14), 24-nél 142 (108), 25-nél 190 (147). 58-an 30 évesek s még idősebbek is voltak, 2 volt 43 és egy 45 éves. Egyik jelölt 26, egy másik 39 éves korában tett érettségi vizsgálatot. Az egyetemi tanulmányokra fordított idő különböző: hat félévig volt egyetemen 10 (7), hét félévig 25 (28), nyolcz félévig 54 (34), tizenegy félévig 35 (33), tizenkét, sőt több félévig pedig 76 (54). Tanári vizsgálatára előtt doctoratust tett 131 (92). — 74 (54) jelölt apja egyetemet végzett, e jelöltek közül 36 (22) volt tanár-fiú, egyetemet nem végzett hivatalnok és tanító fia volt 130 (79), iparosé 59 (57), kereskedőé 52 (38), önálló gazdálkodóé 37 (27). Evangelikus volt 266 (190), katolikus 108 (81), zsidó 3 (2). (*Monatschrift für höhere Schulen* II. 1.)** i.